

ACTIVITEITENVERSLAG 2024-2025

Informatie- en Adviescentrum inzake
Schadelijke Sektarische Organisaties

In dit verslag wordt voor het leesgemak het mannelijk gender gebruikt; daar schuilen geen discriminerende bedoelingen achter.

Informatie- en Adviescentrum inzake Schadelijke Sektarische Organisaties
Hoogstraat 139, 3de verdieping - B-1000 Brussel

www.iacssso.be

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	1
Structuur	3
Raad van bestuur.....	3
Samenstelling.....	3
Vergaderingen.....	4
Secretariaat	4
Stand van zaken personeel	4
ICT: ‘vintage’ website	5
ICT: moeilijkheden, veranderingen en uitdagingen in de zoektocht naar informatie...5	
Bibliotheek	7
Collectie.....	7
Toegankelijkheid en raadpleging	9
Administratieve coördinatiecel (ACC)	9
Wettelijk kader, opdrachten en werking van het Centrum	10
Algemeen	10
Wettelijke opdrachten	11
Bevoegdheidsgebied	11
Preventie en samenwerking met autoriteiten, partners en terreinorganisaties	13
Budget en logistiek.....	14
Gerechtelijke procedure tegen het IACSSO	14
Statistieken en categorieën	15
Inleidende opmerkingen	15
Categorieën van vraagstellers.....	15
Onderwerpen van de vragen	16
Parlementaire vragen.....	18

Waargenomen tendensen	19
Gezondheid, welzijn, persoonlijke ontwikkeling en coaching	19
Het heilige vrouwelijke.....	20
Masculinisme.....	21
Grotere betrokkenheid van en meer targeting op jongeren in religieuze en spirituele groepen en in gewelddadige virtuele gemeenschappen	21
Evolutie van de organisaties en nieuwe praktijken	23
Toenemende bezorgdheid	24
Artificiële intelligentie (AI): naar nieuwe vormen van sektarische ontsporingen?	24
Toenemende inmenging in de staatsstructuren	24
Instrumentalisering van de verdediging van de mensenrechten door religieuze of spirituele organisaties en hun lobby's	25

VOORWOORD

Met dit verslag herneemt het Centrum zijn wettelijke verplichting om een tweejaarlijks verslag aan het parlement voor te leggen. Die oefening sluit rechtstreeks aan op de parlementaire werkzaamheden die bijna dertig jaar geleden zijn aangevat in de nasleep van een aantal dramatische voorvallen die de publieke opinie in België en Europa diepgaand hebben beroerd. Daarbij vormde de collectieve zelfmoord in 1995 van de leden van de Orde van de Zonnetempel, samen met andere eerdere tragedies in Zwitserland en Canada, een kentering. Dat er Belgische onderdanen betrokken waren, onder wie Luc Jouret, zorgde voor grote opschudding en had als gevolg dat er in 1996 een parlementaire onderzoekscommissie werd opgericht.

De commissie bracht met haar werkzaamheden verschillende belangrijke tekortkomingen aan het licht: het gebrek aan een samenhangend en gecoördineerd beleid, de versnipperde kennis tussen administraties en inlichtingendiensten, de beperkte informatie-uitwisseling tussen administraties, de moeizame zoektocht voor slachtoffers naar adequate ondersteuning en de bijzondere kwetsbaarheid van minderjarigen. Hoewel het bestaande wettelijke kader over het algemeen toereikend wordt geacht voor de vervolging van strafrechtelijke misdrijven, blijkt de toepassing ervan dat niet door gebrek aan de nodige deskundigheid en coördinatie. Daarom beval de commissie aan om een onafhankelijk observatorium op te richten.

En zo zag het Informatie- en Adviescentrum inzake schadelijke sektarische organisaties (IACSSO) het levenslicht. Als onafhankelijk, pluralistisch en niet-repressief orgaan heeft het de opdracht informatie met betrekking tot sektarische uitwassen te verzamelen en te analyseren, de burgers en overheden te informeren en aanbevelingen te formuleren. Samen met de Administratieve coördinatiecel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties, waarvan het secretariaat gevestigd is bij de Veiligheid van de Staat, vormen zijn werkzaamheden een structureel en blijvend vervolg op de conclusies van het parlementair onderzoek van 1996-1997.

Sinds de eerste vaststellingen van de commissie is het verschijnsel almaar blijven evolueren. Traditionele structuren met fysieke bijeenkomsten maken steeds vaker plaats voor gedematerialiseerde organisaties die actief zijn op het internet en sociale netwerken. De COVID-19-periode heeft die omwenteling in een stroomversnelling gebracht. Geografische grenzen vervagen, ideologieën worden hybrider, rekruteringsmethoden veranderen en verantwoordelijken zijn almaar moeilijker te identificeren. Net zo ingrijpend blijft evenwel de impact op de integriteit en vrijheid van mensen.

Het Centrum stelt niet alleen vast dat reeds bekende bewegingen hardnekkig stand houden, maar ook dat er nieuwe vormen van uitwassen opduiken. Terwijl het proces van ideologische hybridisatie versnelt, ontwikkelen organisaties die zichzelf als spiritueel of religieus voordoen,

een discours geworteld in anti-establishment- en complotideologieën, soms gekoppeld aan identiteitslogica's. Andere organisaties – soms dezelfde – nemen openlijk masculinistische of antifeministische standpunten in onder het mom van spirituele referenties. Nog zorgwekkender zijn de almaar toenemende nihilistische of anorexiabevorderende virtuele netwerken door jongeren voor jongeren, die door digitale platforms op grote schaal worden verspreid.

Ook opent artificiële intelligentie een tot nog toe onontgonnen speelveld. Er verschijnen nieuwe vormen van AI-gestructureerde of -gegeneerde geloofsovertuigingen en 'religies' die op termijn ongecontroleerd zouden kunnen groeien. Voorts suggereren recente signalen dat bepaalde staten spirituele of religieuze organisaties inzetten om aan inmenging of cognitieve oorlogsvoering te doen, waarbij mentale manipulatiemechanismen worden aangewend met het oog op desinformatie en propaganda.

In het licht van die ontwikkelingen is een onafhankelijke, voortdurende deskundigheid op maat van de technologische veranderingen meer dan ooit van wezenlijk belang. Zonder een permanente structuur dreigt de publieke respons te verzanden in versnippering en louter reactief handelen.

Tot slot wil het Centrum zijn waardering uitspreken voor het professionalisme en de inzet van zijn medewerkers. Ondanks personeelsbeperkingen die ertoe hebben geleid dat een deel van zijn activiteiten tijdens de zomer van 2024 tijdelijk werden opgeschort, kon het werk worden hervat en vervolgens worden voortgezet. De personele middelen stabiel krijgen blijft echter een cruciale uitdaging om te garanderen dat de door de wetgever toevertrouwde opdrachten volledig worden uitgevoerd.

Met dit verslag wil het IACSSO bijdragen aan een vernieuwde kijk op een verschijnsel in voortdurende verandering en wil het de overheden bijstaan in hun denkoefening over de respons die ze kunnen bieden.

Guy RAPAILLE
Voorzitter

Luc WILLEMS
Vicevoorzitter

STRUCTUUR

Het IACSSO is samengesteld uit een raad van bestuur, een secretariaat en een bibliotheek.

Raad van bestuur

Samenstelling

Vaste leden	Plaatsvervangende leden
De heer Guy RAPAILLE (F) – voorzitter	Mevrouw Mireille STALLMASTER-DEGEN (F)
De heer Thierry WERTS (F)	De heer Eric BRASSEUR (F)
De heer Eric ROBERT (F)	De heer Jean-François HUSSON (F)
De heer Dany LESCIAUSKAS (F)	Mevrouw Béatrice VAN DE PUT (F)
De heer Luc WILLEMS (N) – vicevoorzitter	De heer Rik PINXTEN (N)
De heer Frank JUDO (N)	De heer Olivier FAELENS (N)
De heer Bert BROECKAERT (N)	De heer Peter DE MEY (N)
Mevrouw Yvette DE WEYER (N)	De heer Tom RUYSSCHAERT (N)

De raad van bestuur van het IACSSO bestaat uit acht vaste leden en acht plaatsvervangende leden die met een tweederdemeerderheid door de Kamer van volksvertegenwoordigers worden aangewezen (art. 4, § 1, van de wet van 2 juni 1998). Tijdens de plenaire zittingen van 2, 9 en 16 juli en 17 september 2020 heeft de Kamer de nieuwe leden benoemd voor een mandaat van zes jaar, dat eenmaal kan worden hernieuwd.

Aangezien de mandaten in juli 2026 verstrijken, kunnen negen leden met een tweede mandaat zich niet nogmaals kandidaat stellen. Er wordt een oproep tot kandidaten in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt. De huidige leden verzekeren de continuïteit van de opdrachten tot de installatie van de nieuwe leden.

Dat de leden van de raad van bestuur regelmatig worden vervangen, biedt reële opportuniteiten en zorgt voor dynamiek. Elk nieuw lid verrijkt de gemeenschappelijke denkoefening en verdiept het inzicht in nieuwe realiteiten en wereldvisies. Die dynamiek bevordert niet alleen de continuïteit van de opdrachten, maar stelt het Centrum ook meer in staat om te anticiperen op opkomende uitdagingen van sektarische uitwassen en een voortrekkersrol te blijven spelen in de analyse van deze hedendaagse uitdagingen.

Dankzij die optelsom neemt het Centrum de positie in van een strategische, wendbare en proactieve speler tegenover de veranderingen in de samenleving.

Vergaderingen

Activiteiten van het centrum – vergaderingen 2024 & 2025
2024 – 9 vergaderingen
29 januari 26 februari 25 maart 29 april 27 mei 24 juni (Zomerreces) 30 september 21 oktober 25 november
2025 – 9 vergaderingen
27 januari 24 februari 31 maart 28 april 26 mei 30 juni (Zomerreces) 29 september 20 oktober 24 november

Volgens het huishoudelijk reglement van het IACSSO moet de raad van bestuur minstens achtmaal per jaar vergaderen. Dat er op jaarbasis zowel in 2024 als in 2025 negen vergaderingen werden gehouden, is tekenend voor een structurele regelmaat in de werking van het Centrum. Dat constante tempo, dat van jaar tot jaar wordt voortgezet, getuigt van een beheerste organisatie en een aanhoudende collectieve inzet. In die dynamiek verdient het extra aandacht dat de plaatsvervangende leden actief deelnemen, zij het zonder stemrecht. Hun deskundigheid maakt de debatten zo alleen maar rijker.

Secretariaat

Stand van zaken personeel

Jaar	Evenement/opdracht	Versterking/beleidsactie
2017-2023	Herhaalde waarschuwingen over personeel	
2025	Versterking van het secretariaat	2 Nederlandstalige analisten-juristen
2026	Versterkte cel voor OSINT	1 Nederlandstalige data-analist
2026	Digitalisering van de archieven	3 'startbaanovereenkomsten' (Rosetta)

Tussen 2017 en 2023 heeft het secretariaat de overheden regelmatig gewezen op de erosie van zijn personele middelen. Gelukkig konden er twee Nederlandstalige analisten-juristen worden geworven, waardoor het voortaan opnieuw een stuk van de capaciteit ter beschikking heeft om zijn opdrachten bij zowel het Nederlandstalige als Franstalige publiek uit te voeren, wat de operationele efficiëntie van het IACSSO versterkt.

In overeenstemming met de enorme behoeften op het gebied van gegevensverzameling heeft het secretariaat een cel voor OSINT en sociale netwerken opgezet, die in 2026 zou moeten worden versterkt met een extra Nederlandstalige data-analist. Zo wordt het

makkelijker nieuwe, potentieel problematische groeperingen op te sporen en opkomende vormen van sektarische uitwassen in kaart te brengen.

Tegelijk zet het secretariaat sterker in op zijn initiatieven op het gebied van kennisbeheer en -gebruik. Dankzij de inzet van 'startbaanovereenkomsten' (Rosetta) kan de digitalisering van de archieven nieuw leven worden ingeblazen, een essentieel project voor het institutionele geheugen en de continuïteit van onze opdrachten.

Daarnaast gaan er elk jaar twee universitaire stagiairs aan de slag in het secretariaat, gemiddeld voor vier à vijf maanden. Zij krijgen grondige ondersteuning en opleidingen en leveren op die manier een doeltreffende bijdrage aan de opdrachten van het Centrum. Dit initiatief is volledig in lijn met de opdrachten van openbare dienstverlening van het Centrum en met zijn academisch en pedagogisch ondersteunende rol.

ICT: 'vintage' website

Wie de website van het IACSSO bezoekt, zegt vaak dat die er 'vintage' uitziet en vraagt zich zelfs af of hij nog wel werkt. Het klopt dat de huidige website, die in 2004 door de secretaris van het Centrum is gemaakt, niet langer voldoet aan de behoeften van vandaag. Een verzoek om evaluatie van de informaticabehoeften dat in 2018 bij de ICT-dienst van de FOD Justitie werd ingediend, heeft niet toegelaten een nieuwe website te lanceren. Het project werd een tweede maal opgestart in 2023. Toen werd er een data-analist voor de cel voor sociale netwerken en internet geworven en werd er opnieuw contact opgenomen met ICT om de technische aspecten te bekijken. Ondanks dat engagement ging het project er niet op vooruit om redenen buiten de wil van het IACSSO om.

Om voor de hand liggende communicatieredenen blijft een nieuwe website een absolute strategische prioriteit om de digitale tools van het Centrum te moderniseren.

ICT: moeilijkheden, veranderingen en uitdagingen in de zoektocht naar informatie

Om te analyseren en te monitoren hoe structuren van religieuze of spirituele organisaties zich ontwikkelen, kan het IACSSO rekenen op een essentieel strategisch instrument waarmee het gegevens uit openbaar beschikbare bronnen ('open source intelligence', OSINT) kan verzamelen. Het maakt het mogelijk om adviezen, publieke nota's en antwoorden op verzoeken om informatie te documenteren met behulp van gegevens die voor iedereen toegankelijk zijn: kranten, websites, publicaties van academisch onderzoek, officiële of commerciële gegevens en andere betrouwbare openbare bronnen.

Zoals aangegeven in het verslag 2017-2023, staat OSINT-onderzoek vandaag de dag voor grote uitdagingen, zowel technologisch als methodologisch, als gevolg van de snelheid van digitale ontwikkelingen, de diversiteit van bronnen en de toenemende complexiteit van informatienetwerken.

Specifieke casus van TikTok – TikTok, dat bijzonder in trek is bij jongeren, is verworden tot een centrale ruimte waar een brede waaier aan religieuze, spirituele of zichzelf als dusdanig voordoende groepen ideologieën verspreiden en mensen proberen te bekeren. Je vindt er niet alleen christelijke, islamitische, hindoeïstische, boeddhistische en joodse bewegingen op terug, maar ook centra gericht op spiritualiteit en persoonlijke

ontwikkeling en ook hybride ideologieën, die het platform gebruiken om hun boodschappen, praktijken en leringen te propageren.

Deze groepen zetten met name 'digitale missionarissen' en 'influencers' in die de typische visuele en narratieve formats van TikTok, naar hun hand zetten om hun zichtbaarheid te vergroten, een nieuw publiek te mobiliseren en geëngageerde gemeenschappen te creëren. De gedeelde content omvat vaak emotionele speeches, bekeringsverhalen, spiritueel advies of meditatiepraktijken, soms zelfs in 'algospeak'¹, die erg actieve gemeenschapsdynamieken en beïnvloedingsstrategieën weerspiegelen.

TikTok is een belangrijk strategisch instrument dat moet worden geanalyseerd. Doordat het IACSSO geen toegang tot zulke content heeft, is het evenwel ernstig beknot in zijn vermogen om het verschijnsel te observeren en te begrijpen.

Evaluatie van OSINT-bronnen en artificiële intelligentie (AI) – De betrouwbaarheid en geldigheid van bronnen blijven cruciale uitdagingen. Hoewel sommige informatie kan worden nagekomen, is andere alleen te vinden in geïsoleerde bronnen zoals blogs, websites of onafhankelijke media, soms van wisselende kwaliteit. Met de opkomst van AI is het nu mogelijk om op grote schaal, automatisch en heel gemakkelijk niet-verifieerbare informatie te genereren die eruitziet als authentieke inhoud. Die exponentiële toename in automatisch gegenereerde informatie maakt het nog ingewikkelder om bronnen na te trekken en te valideren.

Beperkt instrumentarium voor toezicht – Er zijn doeltreffende instrumenten ter beschikking om algemeen toezicht te houden, maar voor gericht onderzoek zijn ze beperkt. Het is vaak onmogelijk om een onderscheid te maken tussen verschillende typen bronnen (persartikelen, blogs, forums, institutionele publicaties), wat de analyse bemoeilijkt. Het gebrek aan uitgebreidere OSINT-tools beperkt eveneens de capaciteit om diepgaand onderzoek te doen.

Identificatie van aanwezigheid en activiteit op Belgisch grondgebied – De bestudeerde organisaties en bewegingen zijn gedeeltelijk of volledig virtueel en verspreiden hun inhoud naar een Belgisch publiek zonder dat ze duidelijk fysiek op ons grondgebied kunnen worden geïdentificeerd. Toch blijft hun inhoud makkelijk toegankelijk, met mogelijk een rechtstreeks impact op Belgische burgers. Het is dan ook belangrijk om digitaal toezicht te houden bij de analyse van hedendaagse religieuze en spirituele dynamieken.

Aanpak van de informatiemassa en algoritmen op sociale netwerken – Er is een enorme hoeveelheid informatie beschikbaar, en die neemt almaar toe, vooral door de vele netwerken en platforms waarop/waarlangs organisaties communiceren en de hoge frequentie waarmee ze content produceren en delen. Voorts moet de klemtoon worden gelegd op een nieuw verschijnsel, dat van het toenemende gemak waarmee inhoud zelf wordt gegenereerd, met name door bots of door AI-gebruikers². Het algoritmische tunneleffect van zoekmachines en sociale netwerken kan resultaten sturen, het analytische gezichtsveld verkleinen en hele stukken informatie maskeren, waardoor men vaker relevante informatie dreigt te missen.

¹ GOHIL Hunter, SMITH Vincent (2024); AN ANALYSIS OF ALGOSPEAK AND THE DREADED ALGORITHM Int. J. of Adv. Res. (Oct). 656-669] (ISSN 2320-5407). www.journalijar.com.

² <https://www.iacssso.be/aanbeveling250915.pdf>.

Archiveringsprobleem – De vergankelijke aard van online informatie vormt een uitdaging, omdat pagina's, afbeeldingen of video's op elk moment kunnen worden verwijderd of gewijzigd. Die vluchtigheid maakt het moeilijk om informatie terug te vinden en te archiveren en betrouwbare dossiers samen te stellen.

Taalgebruik – Het IACSSO heeft de opdracht onderzoek te doen naar organisaties die van almaar meer variërende achtergronden komen en in uiteenlopende talen publiceren. Ondanks de onschatbare hulp die automatische vertaaltools bieden, blijven vertaalfouten of nuanceverlies mogelijk, wat een impact kan hebben hoe de verzamelde informatie wordt geïnterpreteerd en samengevat.

Bibliotheek

De bibliotheek van het IACSSO: een expertise- en kenniscentrum – In het licht van zijn wettelijke informatie- en adviesopdracht verzamelt het Centrum alle relevante informatie en stelt het een rijke en gevarieerde bibliotheek ter beschikking. Die bibliotheek bevat:

- multidisciplinaire academische uitgaven op het gebied van sociologie, filosofie, recht, psychologie en criminologie;
- monografieën en kritische publicaties over de religieuze, spirituele of zich als dusdanig voorstellende bewegingen, alsmede getuigenissen afkomstig van diezelfde groepen;
- diverse publicaties, waaronder strips voor de jeugd.

De bibliotheek – voor veel bezoekers een expertisecentrum – telt momenteel **bijna 14.000 naslagwerken** in verschillende talen (Duits, Engels, Frans, Nederlands ...) en heeft zich geleidelijk doen gelden als een van de grootste Europese bibliotheken rond de sektarische ontsparing, een knappe prestatie.

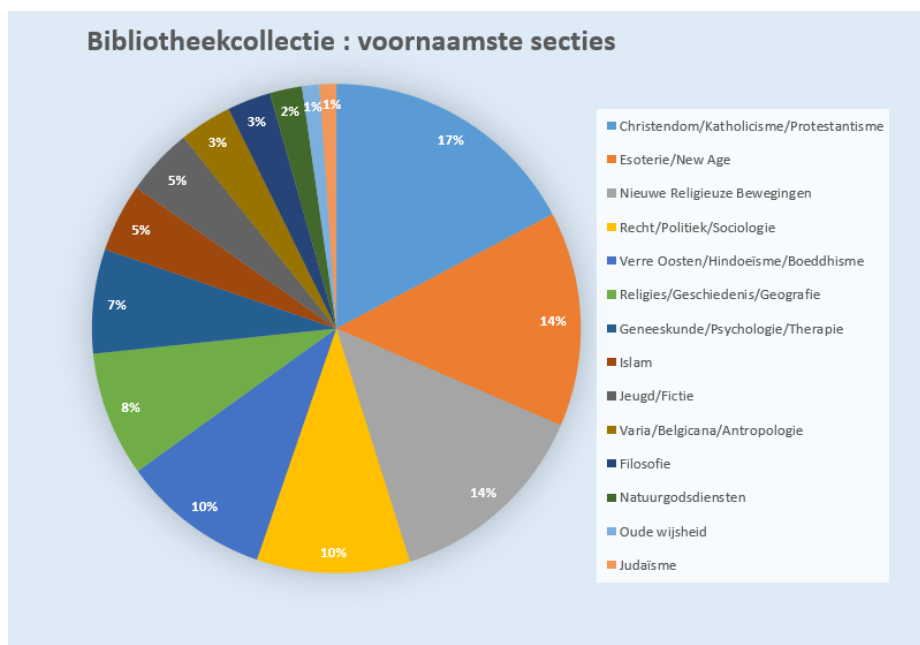
Ze biedt een breed publiek – leerlingen, studenten, onderzoekers, journalisten, artiesten en het grote publiek – een volledig en evenwichtig kennisinstrument, waardoor ze zich een eigen mening kunnen vormen over de bestudeerde bewegingen.

Naast de waarde ervan voor het publiek is de bibliotheek een essentiële bron voor het onderzoekswerk van het Centrum. De eerste stap in enig onderzoek of enig advies door het IACSSO is altijd om een stand van zaken van de kennis (state of the art) rond een bepaald gegeven op te stellen.

In tijden waarin desinformatie en informatiebubbels gecreëerd door algoritmen of lobby's hoogtij vieren, is de bibliotheek van het IACSSO onontbeerlijk om een gedegen, gediversifieerde en betrouwbare kennis te waarborgen.

Collectie

Dankzij een constant aankoopbeleid groeide de collectie tussen 2024 en 2025 aan met **378 titels**.

De nieuwe aanwinsten, aangevuld met samenvattingen, uittreksels, persartikelen, interviews, video's en blogpublicaties, worden regelmatig bijgewerkt op de website van het Centrum (www.iacssso.be), in de rubriek Bibliotheek → Laatste aanwinsten.

Het Centrum is geabonneerd op 27 wetenschappelijke uitgaven en andere specifieke tijdschriften, tussen 2024 en 2025 goed voor een totale toename van **183 nummers**.

Daarnaast bewaart het Centrum een omvangrijke collectie losse nummers van gespecialiseerde tijdschriften, die verschillende decennia van publicatie omvatten. Een aanzienlijk deel van die nummers, die nu oud of uitverkocht zijn, vormt een documentaire referentiecollectie. Er is ook een verzameling van meer dan 700 audiovisuele documenten (dvd's, cd-rom's, cd's, geluidscassettes en videocassettes), die bijdragen aan de rijkdom en aan de diversiteit van de ter beschikking gestelde bronnen.

Het IACSSO waakt erover een nauwe verbinding met de levensbeschouwelijke of religieuze ontwikkelingen van de samenleving te behouden. Ook staat het IACSSO, voor zover het budget het toelaat, open voor suggesties van het publiek of de autoriteiten om nieuwe naslagwerken aan te kopen.

De bibliotheek van het IACSSO heeft onlangs een bijzonder interessante en gebruiksvriendelijke synergie ontwikkeld met KADOC in Leuven³. Het gaat om het interfacultaire Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving van de KU Leuven. Die samenwerking strekt niet alleen ertoe op de hoogte te blijven van de nieuwe trends inzake documentenbeheer, maar ook banden te smeden en ervoor te zorgen dat teams elkaar beter leren kennen. De uitwisseling van deskundigheid en van praktijken tussen beide instellingen belooft de documentaire benaderingen te

³ <https://kadoc.kuleuven.be/>.

verrijken, waarbij de menselijke en samenwerkingsdimensie van die samenwerking wordt versterkt.

Toegankelijkheid en raadpleging

De bibliotheek is één aspect van de informatieopdracht van het IACSSO en is opengesteld voor het publiek, op afspraak, van maandag tot vrijdag, van 9 tot 17 uur. De bezoekers worden in hun taal bijgestaan in hun opzoekingswerk.

Naast de gegevensbank Juridat, ontwikkeld door de dienst ICT van de FOD Justitie, kan het publiek sinds 2023 de naslagwerken van de bibliotheek van het IACSSO ook terugvinden op UNICAT, het platform van de *'Union Catalogue of Belgian Libraries'*.

De bibliotheek kan op grond van vragen vanuit het publiek en/of vanuit diverse autoriteiten verschillende literatuurlijsten opmaken omtrent stromingen of groeperingen, wat de gebruikers opzoekingswerk bespaart. Door de afwezigheid van een bibliothecaris worden die thans niet langer bijgewerkt.

Administratieve coördinatiecel (ACC)

De wet van 2 juni 1998 voorziet naast het IACSSO ook in een entiteit waarmee het IACSSO, dat er geen lid van is, samen moet werken, namelijk de 'Administratieve coördinatiecel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties' (artikel 6, § 2, tweede lid en hoofdstuk III van de wet).

Deze cel, die bij het ministerie van Justitie wordt opgericht en bij de Veiligheid van de Staat (VSSE) wordt gesitueerd, is samengesteld uit verschillende actoren van de politie- en gerechtelijke wereld en van de veiligheidsdiensten die worden opgesomd in het koninklijk besluit van 8 november 1998, zoals gewijzigd bij het koninklijk besluit van 19 juli 2006.

Ze is belast met de volgende opdrachten:

- de door de bevoegde openbare diensten en overheden gevoerde acties coördineren;
- de evolutie van de onwettige praktijken van de schadelijke sektarische organisaties onderzoeken;
- maatregelen voorstellen die van aard zijn om de coördinatie en de effectiviteit van deze acties te verhogen;
- in overleg met de bevoegde diensten en besturen een preventiebeleid voor de burgers tegen de activiteiten van de schadelijke sektarische organisaties, bevorderen;
- een nauwe samenwerking met het Centrum opbouwen en de nodige maatregelen treffen teneinde de aanbevelingen en voorstellen van het Centrum uit te voeren (artikel 15 van de wet).

De ACC wordt geleid door de federale magistraat, de heer Vincent GUERRA.

In 2024 stuurde het IACSSO **15 meldingen naar de voorzitter van de ACC en het secretariaat ervan**. In 2025 stuurde het IACSSO **12 meldingen naar diezelfde ontvangers**.

WETTELIJK KADER, OPDRACHTEN EN WERKING VAN HET CENTRUM

Algemeen

Het Informatie- en Adviescentrum inzake schadelijke sektarische organisaties (IACSSO) werd opgericht naar aanleiding van een van de aanbevelingen die werden geformuleerd door de parlementaire onderzoekscommissie.

De samenstelling, organisatie en bevoegdheden ervan zijn vastgelegd bij de wet van 2 juni 1998 (gewijzigd bij de wet van 12 april 2004) *houdende oprichting van een Informatie- en Adviescentrum inzake de schadelijke sektarische organisaties en van een Administratieve coördinatiecél inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties*.

In artikel 2 van de voornoemde wet wordt het begrip ‘schadelijke sektarische organisatie’ als volgt omschreven: *“elke groepering met een levensbeschouwelijk of godsdienstig doel, of die zich als dusdanig voordoet en die zich in haar organisatie of praktijken, overgeeft aan schadelijke onwettige activiteiten, het individu of de samenleving schaadt of de menselijke waardigheid aantast”*.

Elke groepering met een levensbeschouwelijk, spiritueel of godsdienstig doel kan het voorwerp uitmaken van een vraag om informatie of advies en aldus worden geanalyseerd door het Centrum. Dat het IACSSO een organisatie analyseert, wil niet zeggen dat het Centrum er het label ‘sekte’ op plakt en/of dat het ervan uitgaat dat ze schadelijk is.

‘Sekte’ is – net als ‘eredienst’ – een neutrale term zonder waardeoordeel die op een maatschappelijk verschijnsel duidt: het wijst op een groep mensen die zich afscheidt van een godsdienst of spiritualiteit en zijn eigen leerstellingen volgt. Het IACSSO maakt in de analyses en publicaties ervan geen enkel conceptueel onderscheid tussen die termen. In de institutionele benadering ervan verwijzen die woorden in de eerste plaats veeleer naar organisatorische en gedragsmatige realiteiten, beoordeeld aan de hand van criteria die verband houden met potentiële uitwassen, dan naar een principieel terminologisch verschil.

Omdat het de plicht van het IACSSO is neutraal te blijven en achter de vrijheid van eredienst te staan, kan het geen waardeoordelen formuleren en kan het een organisatie niet aanduiden als een ‘sekte’. Wettelijk gezien mag het IACSSO overigens geen ‘lijst van sekten of schadelijke sektarische organisaties’ opmaken (artikel 6, § 4, van de voornoemde wet).

Tot slot kun je ook algemene informatie terugvinden in de brochure ‘Is dat een sekte?’ op onze website⁴.

⁴ https://www.iacssso.be/is_dat_een_sekte.pdf.

Wettelijke opdrachten

De opdrachten van het IACSSO worden opgesomd in artikel 6, § 1, van de wet:

1. *het verschijnsel van schadelijke sektarische organisaties in België en hun internationale bindingen bestuderen;*
2. *een voor het publiek toegankelijk documentatiecentrum organiseren;*
3. *zorgen voor het onthaal en de informatie van het publiek en ieder persoon die een vraag tot het Centrum richt, inlichten over zijn rechten en plichten en over de wijze waarop hij zijn rechten kan laten gelden;*
4. *hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van elk openbaar bestuur, adviezen en aanbevelingen uitbrengen over het verschijnsel van de schadelijke sektarische organisaties en in het bijzonder over het beleid inzake de strijd tegen deze organisaties.*

Het IACSSO, dat is opgericht binnen de FOD Justitie, is een onafhankelijk centrum. Die autonomie stelt het in staat om vrij en flexibel te werken om de werking van de organisaties, het sektarische verschijnsel en de bestaande juridische instrumenten beter te begrijpen.

Het Centrum biedt algemene juridische informatie en fiches over aangelegenheden zoals het ouderlijk gezag en over godsdienstige of spirituele organisaties of fenomenen. Wanneer bepaalde vragen het domein van het IACSSO overstijgen, informeert het de vraagstellers zo goed mogelijk en verwijst het hen indien mogelijk door naar de juiste diensten.

Het IACSSO biedt geen psychosociale begeleiding of individuele juridische follow-up. Personen die het nodig hebben, worden doorverwezen naar gespecialiseerde diensten, zoals de Service Laïque d'Aide aux Justiciables et aux Victimes, de diensten politionele slachtofferbejegening, de Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW's), de centra voor gezinsplanning, de organisatie Child Focus of de vereniging AVISO in Wallonië en in Brussel. Met uitzondering van AVISO bestaat er sedert de sluiting van SAVECS en de inactiviteit van SAS-Sekten geen dienst meer die gespecialiseerd is in sektarische uitwassen.

De leden van het IACSSO nemen het beroepsgeheim in acht en behandelen alle informatie vertrouwelijk. De nota's en fiches van het Centrum bevatten enkel openbare gegevens, maar het IACSSO kan vertrouwelijke informatie aan de overheden doorgeven als dat wettelijk gezien moet (justitie, parlementaire commissies, bescherming van personen in gevaar, terrorismebestrijding, enz.).

Bevoegdheidsgebied

Artikel 2 van de wet van 2 juni 1998 omschrijft een schadelijke sektarische organisatie als "elke groepering met een levensbeschouwelijk of godsdienstig doel, of die zich als dusdanig voordoet en die zich in haar organisatie of praktijken, overgeeft aan schadelijke onwettige activiteiten, het individu of de samenleving schaadt of de menselijke waardigheid aantast."

Het IACSSO moet het principe van neutraliteit en onpartijdigheid van de Staat⁵ in acht nemen en onthoudt zich dan ook van enig waardeoordeel over de leerstellingen. Het kijkt vooral naar het risico dat de activiteiten of praktijken schadelijk kunnen zijn voor het individu of de samenleving.

“Het schadelijk karakter van een sektarische organisatie wordt onderzocht op basis van de principes welke zijn vastgelegd in de Grondwet, de wetten, de decreten, ordonnances en in de internationale verdragen inzake de bescherming van de rechten van de mens welke door België werden geratificeerd” (artikel 2 van de wet) en aan de hand van dertien criteria van schadelijkheid die zijn vastgelegd in het verslag van de parlementaire onderzoekscommissie met het oog op de beleidsvorming ter bestrijding van de onwettige praktijken van de sekten (28 april 1997), namelijk:

Criteria van schadelijkheid:

1. *bedrieglijke of misleidende wervingsmethoden;*
2. *het aanwenden van mentale manipulatie;*
3. *de slechte fysieke of geestelijke (psychologische) behandeling waaraan de adepten of hun familie worden onderworpen;*
4. *het ontzeggen aan de adepten of hun familie van passende medische zorg;*
5. *geweld, met name seksueel geweld, ten aanzien van de adepten, hun familie, derden of zelfs kinderen;*
6. *de verplichting voor de adepten om met hun gezin, hun echtgenoot, kinderen, verwanten en vrienden te breken;*
7. *het feit dat kinderen worden ontvoerd of aan hun ouders worden onttrokken;*
8. *het ontnemen van de vrijheid om de sekte te verlaten;*
9. *buitensporige financiële eisen, oplichting en verduistering van geld en goederen ten koste van de adepten;*
10. *de onrechtmatige exploitatie van het werk van de leden;*
11. *een compleet breken met de democratische samenleving die als boosaardig wordt afgedaan;*
12. *de wil om de samenleving ten gronde te richten ten voordele van de sekte;*
13. *het aanwenden van onwettige methodes om macht te verwerven.*

Het IACSSO treedt niet op in de volgende gevallen:

- een persoon die beweert godsdienstig of levensbeschouwelijk te zijn, maar alleen handelt, zonder een organisatie te vormen;
- organisaties die geen godsdienstig of levensbeschouwelijk doel nastreven.

⁵ In de interpretatie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in artikel 9 van het EVRM “sluit het recht op vrijheid van godsdienst enige beoordeling vanwege de Staat betreffende de legitimiteit van de geloofsovertuigingen of betreffende de voorschriften om ze tot uitdrukking te brengen uit” (Manoussakis en anderen t. Griekenland, 26 september 1996, vertaling).

Tal van vragen hebben bijvoorbeeld betrekking op alternatieve geneeswijzen, zoals ayurvedische geneeskunde, sjamanistische behandelingen of andere niet-conventionele praktijken. Als een vraag geen betrekking heeft op een godsdienstige, spirituele of levensbeschouwelijke organisatie of praktijken die verband houden met het 'sektarische verschijnsel', verwijst het IACSSO de aanvragers door naar andere bevoegde diensten. Die contacten kunnen soms moeilijk te identificeren zijn, in België of in het buitenland.

Het is niet altijd even makkelijk te weten of een vraag onder de bevoegdheden van het IACSSO valt. Vaak moet er informatie over de organisatie en de godsdienstige of levensbeschouwelijke beginselen ervan worden opgezocht, wat ingewikkeld kan zijn, vooral voor recente organisaties of organisaties die enkel online aanwezig zijn.

Preventie en samenwerking met autoriteiten, partners en terreinorganisaties

Het IACSSO verstrekt informatie en doet aan preventie over de risico's van sektarische uitwassen op tal van manieren.

Opmaak van aanbevelingen. Naast het versturen van publieke nota's en juridische fiches naar het publiek en overheidsinstanties, maakt het Centrum gerichte aanbevelingen op, zoals die met betrekking tot AI⁶.

Tussen 2024 en 2025 heeft het secretariaat van het IACSSO 171 meldingen opgesteld.

Het secretariaat van het IACSSO kan - en moet soms⁷ - meldingen doen aan de bevoegde Belgische autoriteiten. Het doel daarvan is de aandacht van de autoriteiten te vestigen op de aanwijzingen van een problematiek op basis van de elementen waarover het IACSSO beschikt. Het is aan de bevoegde autoriteiten om te beslissen of ze de meldingen in behandeling nemen en te zorgen voor de opvolging die hun geschikt acht.

Versterking van de uitwisselingen met autoriteiten, partners en terreinorganisaties

Het IACSSO stelt regelmatig vragen om informatie op voor autoriteiten, partners en terreinorganisaties. Zo heeft het in 2024-2025 **120 vragen om informatie** opgesteld, een aanzienlijke toename ten opzichte van de voorgaande jaren.

Mettertijd heeft het Centrum zijn uitwisselingen met Belgische en Europese gerechtelijke en veiligheidsdiensten versterkt. Zo werd er in juni 2025 een online informatiesessie georganiseerd over 'de constellatie van het Com Network: het raakvlak van accelerationisme en sektarische uitwassen'. In december 2025 was er nog een online informatiesessie over 'minderjarigen en radicalisering'.

Verder blijft het IACSSO contacten leggen met de Belgische en Europese verenigingssector en neemt het contact op met een groot aantal actoren, zoals de Koninklijke Academies

⁶ <https://www.iacssso.be/aanbeveling250915.pdf>.

⁷ Het IACSSO is verplicht om meldingen te doen indien er mensen in gevaar verkeren en indien er aanwijzingen van een misdrijf zijn (art. 422bis van het Strafwetboek en art. 29 van het Wetboek van Strafvordering).

voor Geneeskunde van België (KAGB-ARMB)⁸, Child Focus, de Psychologencommissie (ComPsy), en verschillende federale, gewestelijke en lokale administraties.

Op internationaal vlak zijn er grote inspanningen geleverd om uitwisselingen op te starten of te versterken met buitenlandse organen die soortgelijke opdrachten als het IACSSO vervullen. Naast de reeds bestaande contacten heeft het IACSSO nauwere banden aangeknoopt met de Duitstalige wereld. Dankzij die dynamiek kunnen nieuwe fenomenen met name beter worden opgespoord.

Tot slot neemt het IACSSO af en toe deel aan evenementen zoals colloquia en seminars.

Budget en logistiek

De werkingskosten van het Centrum zijn ten laste van het budget van de FOD Justitie. Zoals voor veel overheidsdiensten zijn de aan het IACSSO toegekende budgetten stabiel gebleven of in sommige gevallen zelfs verminderd, terwijl de kosten zijn gestegen (stijging van de lasten, belastingen, energiekosten en lonen met de inflatie).

In 2021 heeft de Regie der Gebouwen het IACSSO in het kader van de evaluatie van de behoeften inzake huisvesting van de overheidsdiensten gevraagd een overzicht van zijn behoeften te bezorgen. Op basis van de staat van de lokalen en de behoeften van het IACSSO, in het bijzonder in het kader van de wettelijke opdracht om een voor het publiek toegankelijk documentatiecentrum te organiseren, heeft de Regie der Gebouwen beslist om de huurovereenkomst voor zes jaar te verlengen, dat wil zeggen tot eind augustus 2028, omdat ze van mening is dat de huidige lokalen ideaal zijn afgestemd op de behoeften van de dienst en ook de toekomstige uitbouw van de bibliotheek mogelijk maken.

Gerechtelijke procedure tegen het IACSSO

Zoals vermeld in het verslag 2017-2023 heeft de Belgische organisatie Christelijke Gemeente van Jehovah's Getuigen (CGJG) het IACSSO (de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de minister van Justitie) voor de Franstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel gedaagd ingevolge de melding met betrekking tot de problematiek van de aanpak van seksueel misbruik ten aanzien van minderjarigen binnen de organisatie van de getuigen van Jehova. Op 16 juni 2022 heeft de rechtbank gedeeltelijk gevolg gegeven aan de eis van de CGJG door het IACSSO te veroordelen wegens te weinig omzichtigheid bij het opstellen en verspreiden van de melding en aanbeveling.

De raad van bestuur van het IACSSO heeft besloten tegen die uitspraak in beroep te gaan. Er heeft een uitwisseling van conclusies plaatsgevonden en de situatie is nu bevroren totdat het hof van beroep te Brussel uitspraak doet.

⁸ Op verzoek van het IACSSO hebben de academies twee gezamenlijke adviezen uitgebracht in de periode in kwestie, namelijk:

https://www.ciaosn.be/250125_ARMB-KAGB_advies-avis_EnergyEnhancementSystem-EESystem.pdf
https://www.ciaosn.be/250125_ARMB-KAGB_advies-avis_Asklepios-Asclepios.pdf.

STATISTIEKEN EN CATEGORIEËN

Inleidende opmerkingen

Het IACSSO ontvangt vragen om informatie vanuit diverse geografische en sociologische hoeken. De meeste ervan komen van Belgische burgers, gevolgd door instellingen, de media en de onderwijssector. Sommige verzoeken zijn ook afkomstig uit buurlanden of zelfs verder gelegen landen, voornamelijk van terreinorganisaties en de media.

Alle vragen worden op dezelfde manier behandeld, in overeenstemming met de neutraliteit van het Centrum. Het IACSSO heeft banden met geen enkele vereniging en onthoudt zich van elk waardeoordeel, waardoor een professionele, welwillende opvolging wordt gewaarborgd die voor iedereen toegankelijk is. Door objectieve informatie te verstrekken kunnen burgers en autoriteiten hun eigen mening vormen en weloverwogen beslissingen nemen.

Het Centrum weerspiegelt reële bezorgdheden in de samenleving, die vaak complexer zijn dan het mediabeeld van sektarische uitwassen, dat beperkt blijft tot enkele groepen of gebeurtenissen. De meeste vraagstellers willen in de eerste plaats dat er naar hen geluisterd wordt en dat ze geïnformeerd worden in emotioneel gevoelige situaties. De opvolging van het Centrum biedt hun ruimte voor erkenning en informatieve ondersteuning.

Weinig mensen leggen een getuigenis af bij de autoriteiten of dienen een klacht in, uit angst om hun naasten te verraden, voor represailles, voor stigmatisering, met name door bepaalde lobby's, of uit schaamte. Sommige voormalige leden willen gewoon opnieuw rust vinden.

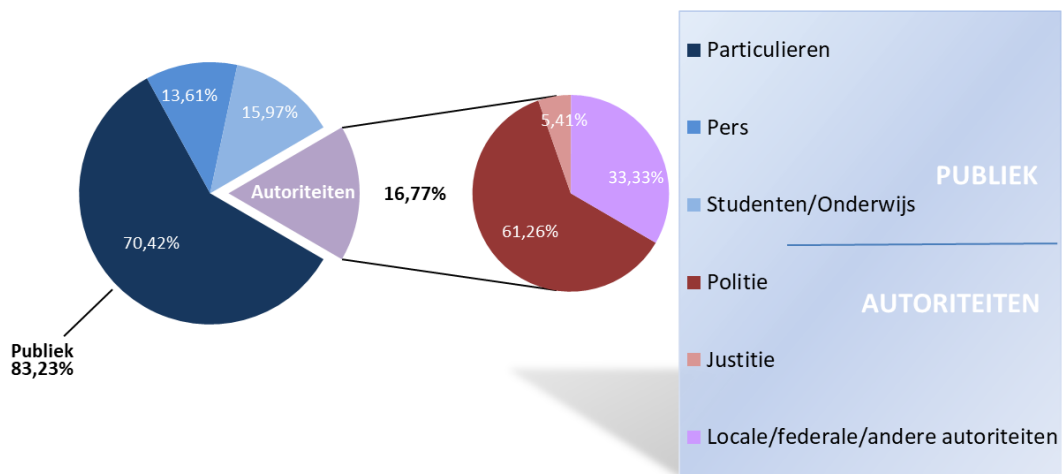
Categorieën van vraagstellers

Het aantal vragen aan het Centrum is stabiel gebleven, maar ze zijn nu anders verdeeld. Zowel in Brussel als in Vlaanderen en Wallonië is 83 % van de vragen aan het Centrum afkomstig van het publiek, waarvan 70 % van particulieren (families van slachtoffers, naasten, burgerverenigingen of advocaten). De pers is goed voor 14 % en leerkrachten/studenten voor 16 % van die vragen.

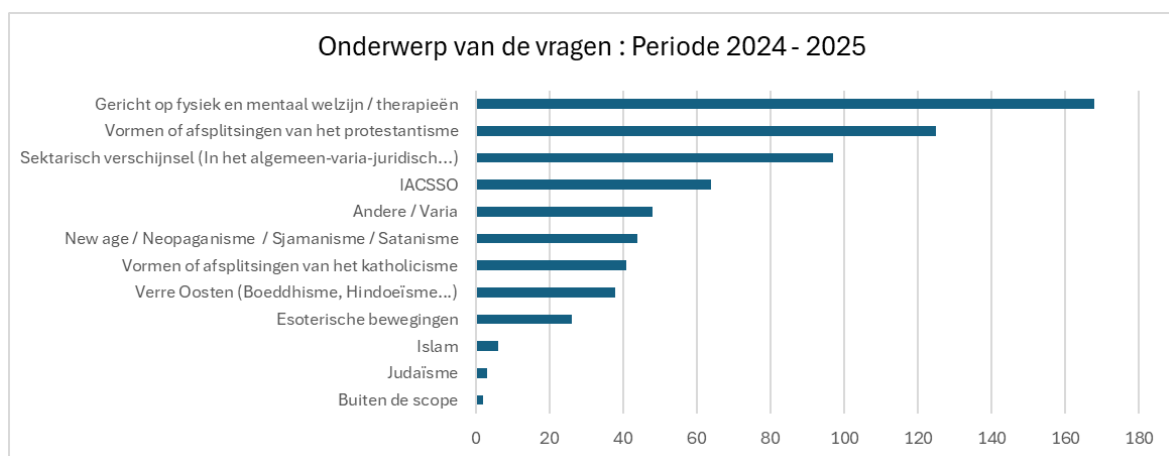
De burgerlijke autoriteiten zijn op hun beurt goed voor 17 % van de vragen, voornamelijk gesteld door de politie (61 %) en de FOD Justitie of de gerechtelijke autoriteiten (5 %), terwijl de rest afkomstig is van de lokale, gewestelijke, federale of buitenlandse administraties. Die cijfers weerspiegelen de groeiende belangstelling van de overheden voor het fenomeen van sektarische uitwassen en voor de dienstverlening van het Centrum.

Categorieën van aanvragers

Totale aantal aanvragen : jaren 2024-2025

Onderwerpen van de vragen

Vragen met betrekking tot gezondheid, welzijn, persoonlijke ontwikkeling en coaching

In het verlengde van de periode 2017-2023 zijn er nog steeds bijzonder veel vragen gesteld met betrekking tot organisaties met een levensbeschouwelijk, spiritueel of godsdienstig doel en hun praktijken in verband met gezondheid, welzijn, persoonlijke ontwikkeling en coaching. **Ze zijn nu goed voor 25,38 % van alle verzoeken, en hun aandeel is dus toegenomen.**

Die vragen weerspiegelen de groeiende belangstelling voor alternatieve benaderingen die gericht zijn op de zoektocht naar zingeving en geluk, individuele prestaties en gezondheidsoptimalisatie. Sommige praktijken passen in een logica van de 'wetenschap van het absolute geluk', een zoektocht naar eeuwige jeugd of volledige zelfbeheersing door *connected health* en voortdurende verbetering.

De meeste mensen doen een beroep op die welzijnspraktijken zonder dat dat problemen oplevert en halen er steun of persoonlijke verrijking uit.

Er is echter sprake van uitwassen wanneer die praktijken een sterke psychologische invloed uitoefenen, zich presenteren als exclusief, kritiek leveren op de klassieke geneeskunde of deelnemers een schuldgevoel bezorgen. Die situaties kunnen mensen in een fragiele positie brengen door constante druk en emotionele of financiële afhankelijkheid te creëren of door misbruik te maken van hun kwetsbaarheid. De greep kan geleidelijk tot uiting komen: overmatige waardering van de beoefenaar, sociaal isolement of afwijzing van elke vorm van kritiek.

In het kader van zijn onderzoek heeft het IACSSO met grote bezorgdheid het fenomeen van pro-ana-coaching (pro-anorexia) vastgesteld, waarbij mensen, vaak oudere mannen, onder het mom van spiritualiteit minderjarigen, vaak jonge vrouwen, aanzetten tot toxisch en zelfs dodelijk eetgedrag en tot de productie van online beelden van dat gedrag.

Als gevolg van met name gamingpraktijken verschijnen er nu nieuwe vormen van coaching in het metaversum, waarbij virtuele interacties worden gebruikt om de aansluiting bij schadelijke ideologieën of praktijken te versterken. Die nieuwe vormen zijn bijzonder moeilijk op te sporen achter het gebruik van avatars.

Bovendien bieden steeds meer 'holistische gezondheidscentra' machines aan die zogenoemde energieën kunnen opwekken, soms beschreven als 'kwantumenergieën', om depressies te verlichten, ernstige ziekten zoals kanker te behandelen of welzijn en ontspanning te bevorderen. De prijs van die apparaten wordt soms aangepast voor jongeren of zelfs huisdieren. Hoewel deze 'machines' aantrekkelijk kunnen zijn omdat ze er futuristisch uitzien, zijn er grote risico's verbonden aan het gebruik ervan en kunnen ze veel weg hebben van een onwettige uitoefening van de geneeskunde.

Het is dus essentieel om een onderscheid te kunnen maken tussen praktijken die de autonomie van individuen respecteren en situaties waarin problematische invloeden kunnen ontstaan. Informatie, bewustmaking en waakzaamheid zijn essentieel om kwetsbare mensen te beschermen.

Vragen over het protestantisme (in ruime zin)

18,88 % van de vragen heeft betrekking op organisaties die voortkomen uit of afgesplitst zijn van het protestantisme, wat daarmee het op een na belangrijkste onderwerp is. De beschikbare gegevens omvatten bepaalde bewegingen die voortkomen uit het christendom in deze categorie. Die keuze is het gevolg van een statistische conventie en niet van een theologisch standpunt.

In dalende volgorde gaat het om de pinksterbeweging, het evangelisme, de getuigen van Jehova en, in veel mindere mate, het mormonisme. In zijn geheel is het onderwerp 'protestantisme' goed voor bijna een vijfde van de vragen. Die kerken volgen vaak de migratieroutes en komen aanvankelijk vooral in steden voor.

Sektarisch verschijnsel (in het algemeen, varia, juridisch)

Van alle vragen die aan het Centrum werden gericht, had **14,65 %** betrekking op het sektarisch verschijnsel in het algemeen, op preventie en op criteria van schadelijkheid, of nog op juridische aspecten, zoals vragen in verband met het ouderlijk gezag of schenkingen.

IACSSO

9,67 % van de vragen had betrekking op het IACSSO zelf, de werkwijze ervan en de stand van zaken rond de sektarische uitwassen.

New age, neopaganisme, sjamanisme, satanisme

Met **6,95 %**, is dat register toegenomen.

In het hedendaagse landschap van alternatieve spiritualiteit delen sommige groepen die onder new age, neopaganisme, sjamanisme of satanisme vallen narratieven die erop gericht zijn om de religieuze ruimte opnieuw uit te vinden of te 'dekoloniseren'. Die bewegingen bouwen hun identiteit vaak op rond een geïdealiseerde visie op het verleden, dat wordt voorgesteld als puur, authentiek en vrij van invloeden van buitenaf, in het bijzonder van de kerstening.

De 'dark green religion'⁹ kent een heilige en moreel centrale waarde toe aan de natuur en biedt rituelen, meditatie en ecologisch activisme. Hoewel die spiritualiteit kan aanzetten tot positief engagement, brengt ze ook het risico op uitwassen met zich mee, met name radicalisering, sociaal isolement en de rechtvaardiging van extreem gedrag in naam van de bescherming van de natuur. Anderen dragen de voorchristelijke noordse samenlevingen hoog in het vaandel en willen een romantische en verheerlijkte visie op die historische periode promoten. Weer anderen zien zichzelf als de ware zwarte en Latijns-Amerikaanse opvolgers van de oude joodse stammen en claimen een spirituele en culturele continuïteit die de religieuze instellingen van vandaag in twijfel trekt.

Hoewel sommige bewegingen kunnen worden ervaren als een middel tot culturele of spirituele bevestiging, vertonen ze ook potentiële uitwassen, vooral wanneer de zoektocht naar historische of religieuze authenticiteit wordt vermengd met supremacistische, raciale of masculinistische ideologieën. Sommige 'active clubs' passen in dat perspectief.

Elders maken transnationale netwerken die zich baseren op satanistische symboliek gebruik van onlineplatforms om misbruik te maken van zeer jonge kwetsbare mensen en hen aan te zetten tot gevaarlijk gedrag. Door middel van psychologische manipulatie verrichten ze schadelijke activiteiten zoals het promoten van extreem geweld, het verspreiden van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen, het aanzetten tot zelfdoding, dierenmishandeling en het ronselen via extreme inhoud. Jongeren zijn daarvoor bijzonder kwetsbaar en worden blootgesteld aan isolement, ideologische afhankelijkheid en blijvende trauma's. Die netwerken ondermijnen ook de sociale cohesie en de openbare veiligheid.

Parlementaire vragen

In de periode 2024-2025 heeft het IACSSO geen parlementaire vragen ontvangen.

⁹ TAYLOR, Bron, *Dark Green Religion: Nature Spirituality and the Planetary Future*, eerste editie, University of California Press, 2010, JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1ppt59>, geraadpleegd op 18 februari 2026.

WAARGENOMEN TENDENSEN

De indicatie van sektarische uitwassen binnen spirituele, religieuze of zich als dusdanig beschouwende organisaties is een complex fenomeen dat mettertijd evolueert en maatschappelijke veranderingen, mondiale crises en individuele aspiraties weerspiegelt. Hoewel gestructureerde internationale organisaties nog steeds deel uitmaken van het landschap, zijn er andere organisatievormen ontstaan.

De hieronder vermelde elementen zijn niet exhaustief en worden ook niet in volgorde van belangrijkheid weergegeven. Terwijl sommige de aanvragen weerspiegelen die het IACSSO in de periode 2024-2025 heeft ontvangen, komen andere voort uit onderzoek dat het secretariaat heeft uitgevoerd, hetzij op eigen initiatief of na uitwisselingen met zijn verschillende partners.

Gezondheid, welzijn, persoonlijke ontwikkeling en coaching

De vaststellingen van het IACSSO van 2017 tot 2023 over gezondheid, welzijn en persoonlijke ontwikkeling blijven actueel. Het Centrum waarschuwt de bevoegde autoriteiten regelmatig – in de vorm van meldingen – voor de gevaren die verbonden zijn aan de verwerping van de conventionele geneeskunde door therapeutische en spirituele stromingen zoals de iatrosomie of de Nieuwe Germaanse Geneeskunde, en door religieuze groepen of groepen voor persoonlijke ontwikkeling die de ziekte toeschrijven aan zonden, innerlijke blokkades, een gebrek aan geloof of kwaadaardige machten.

In het kader van zijn onderzoek heeft het IACSSO met grote bezorgdheid het fenomeen van pro-ana-coaching (pro-anorexia) vastgesteld, waarbij mensen, vaak oudere mannen, onder het mom van spiritualiteit minderjarigen, vaak jonge vrouwen, aanzetten tot toxisch en zelfs dodelijk eetgedrag en tot de productie van online beelden van dat gedrag.

Als gevolg van met name gamingpraktijken verschijnen er nu nieuwe vormen van coaching in het metaversum, waarbij virtuele interacties worden gebruikt om de aansluiting bij schadelijke ideologieën of praktijken te versterken. Die nieuwe vormen zijn bijzonder moeilijk op te sporen achter het gebruik van avatars.

Bovendien bieden steeds meer 'holistische gezondheidscentra' machines aan die zogenoemd energieën kunnen opwekken, soms beschreven als 'kwantumenergieën', om depressies te verlichten, ernstige ziekten zoals kanker te behandelen of welzijn en ontspanning te bevorderen. De prijs van die apparaten wordt soms aangepast voor jongeren of zelfs huisdieren. Hoewel deze 'machines' aantrekkelijk kunnen zijn omdat ze er futuristisch uitzien, zijn er grote risico's verbonden aan het gebruik ervan en kunnen ze veel weg hebben van een onwettige uitoefening van de geneeskunde.

Het IACSSO werd gevraagd om een advies te geven aan de Kamer in het kader van een denkoefening over de wenselijkheid om de praktijk van coaching te reguleren, een denkoefening die de bezorgdheid van de samenleving over de misbruiken en uitwassen op

dit gebied weerspiegelt. Zoals wordt uitgelegd in zijn advies van 20 oktober 2025¹⁰ vallen een deel van de vragen over personen of organisaties die actief zijn op het gebied van coaching, persoonlijke ontwikkeling en (psycho)therapeutische begeleiding, buiten de bevoegdheid van het IACSSO, ofwel omdat er geen organisatie bestaat, ofwel omdat de organisatie niet levensbeschouwelijk, spiritueel of godsdienstig van aard is. Het IACSSO houdt zich specifiek bezig met vragen over coaching die spiritueel of filosofisch van aard zijn.

In het kader van zijn opdracht inzake preventie heeft het IACSSO ook het advies gevraagd en gekregen van de Académie royale de Médecine de Belgique (ARMB) en de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België (KAGB) over bepaalde pseudotherapeutische hulpmiddelen of praktijken¹¹.

Het heilige vrouwelijke

In zijn interacties met het publiek heeft het IACSSO een toename opgemerkt van vragen over groeperingen die uitgaan van het 'heilige vrouwelijke'. Dat fenomeen kwam al aan bod in ons verslag 2017-2023 en blijft toenemen.

Het heilige vrouwelijke vormt een meerledige beweging van diverse overtuigingen – new age, neopaganisme enz. – waarin de volgelingen aan verschillende praktijken ontleende rituelen en referenties combineren. Daarbij wordt gewoonlijk ook gebruikt gemaakt van woordenschat en technieken op het gebied van persoonlijke ontwikkeling, welzijn en alternatieve therapieën met de bedoeling het ontwaken van het 'innerlijke vrouwelijke' te bevorderen, opnieuw voeling te krijgen met de (eigen) natuur, enz. De deelnemers kiezen vaak voor ontmoetingen met alleen vrouwen en valoriseren zo het zusterschap. Door middel van deze praktijken promoten sommige groeperingen een roeping tot genezing, zowel op persoonlijk vlak als met betrekking tot specifieke problemen waarmee vrouwen te maken krijgen (endometrioze, onvruchtbaarheid, menopauze enz.).

De waarden, boodschappen en aanmaningen van de heilige vrouwelijke beweging kunnen vrouwen echter in nieuwe normatieve patronen vastzetten en de zoektocht naar een zogenaamde 'vrouwelijke essentie' dreigt bepaalde stereotypen te bestendigen. Net als op het gebied van persoonlijke ontwikkeling propageert het heilige vrouwelijke bovendien het idee dat vrouwen in zichzelf de krachten en middelen hebben om geluk en zelfontplooiing te bereiken, wat een bron van druk en zelfverwijt kan worden voor degenen die daar niet in slagen.

Het IACSSO heeft ook gemerkt dat het publiek zich steeds meer zorgen maakt over het fenomeen van 'geefkringen', ook wel 'droomweverijen' of 'mandala's' genoemd, die beweren dat ze het zusterschap versterken ten opzichte van het patriarchaat en dat ze financiële overvloed garanderen voor de deelnemers dankzij de vrouwelijke solidariteit. De leden worden uitgenodigd om de dromen van de anderen te steunen door hun een donatie te doen, hoewel er nooit expliciet over geld wordt gepraat, in een narratief waarin vriendelijkheid hoog in het vaandel wordt gedragen. De manier waarop deze kringen

¹⁰ https://www.iacsso.be/251020_advies_coaching.pdf.

¹¹ https://www.iacsso.be/250125_ARMB-KAGB_advies-avis_EnergyEnhancementSystem-EESystem.pdf.
https://www.iacsso.be/250125_ARMB-KAGB_advies-avis_Asklepios-Asclepios.pdf.

werken, heeft echter veel weg van affiliate marketing en zelfs een Ponzi-schema, d.w.z. piramideverkoop. Dat laatste is een frauduleus model waarbij de winsten van de oudste deelnemers gebaseerd zijn op de werving van nieuwe deelnemers. Zonder nieuwe leden stort het systeem in en verliezen degenen die er het laatst zijn bij gekomen, hun inzet. Deze praktijk is verboden in België.

Het IACSSO – dat een aantal meldingen heeft gedaan aan de FOD Economie – betreft echter het gebrek aan structuren voor de opvang van en de steun aan personen die zich in dergelijke situaties bevinden.

Masculinisme

Het IACSSO neemt een toename aan masculinistische retoriek waar in diverse religieuze en spirituele stromingen, en ook in de zogenaamde ‘Manosphere’, een netwerk van gefragmenteerde online subculturen en gemeenschappen die masculinistische, antifeministische en misogyne boodschappen verkondigen. Een opvallend segment binnen de Manosphere zijn de zogenoemde *incels* (afkorting van *involuntary celibates*). Dit betreft voornamelijk mannen die zichzelf als seksueel en romantisch uitgesloten beschouwen, ondanks dat ze hiernaar verlangen. Ze schrijven hun gebrek aan intieme relaties toe aan vermeende (fysieke) tekortkomingen, beschouwen vrouwen als ‘gatekeepers’ van intimiteit en achten hen verantwoordelijk voor deze uitsluiting. Bepaalde van deze extremere subculturen binnen de Manosphere hebben een uitgesproken misogyne en zelfs gewelddadige retoriek en lijken aan te zetten tot (seksueel) geweld.

De Manosphere is een veelzijdige beweging, die wordt gekenmerkt door meerdere inspiratiebronnen en ideologische referenties, onder andere van religieuze of spirituele aard in sommige online gemeenschappen. Hoewel er niet altijd een duidelijke spirituele of religieuze basis aanwezig is in de Manosphere observeert het IACSSO dat er toch regelmatig argumenten worden gehaald vanuit verschillende spirituele of religieuze stromingen zoals het christelijk fundamentalisme of het neopaganisme. Centraal binnen de Manosphere is echter dat er een groot belang wordt gehecht aan het ideaalbeeld van een traditioneel gezin.

Het IACSSO stelt ook vast dat binnen conservatieve religieuze stromingen vaak een discours voorkomt waarin mannelijke superioriteit wordt benadrukt en vrouwen hoofdzakelijk in een ondersteunende rol worden geplaatst. In sommige groeperingen kunnen vrouwen geen volwaardig lid worden en blijft hun rol beperkt tot ondersteuning van de man, al dan niet binnen afzonderlijke vrouwengroepen.

Grotere betrokkenheid van en meer targeting op jongeren in religieuze en spirituele groepen en in gewelddadige virtuele gemeenschappen

De betrokkenheid van minderjarigen bij religieuze en spirituele groeperingen is geen nieuw fenomeen. Jongeren die op zoek zijn naar zingeving of houvast, vaak tegen de achtergrond van persoonlijke onzekerheden of bredere maatschappelijke uitdagingen, kunnen zich aangetrokken voelen tot uiteenlopende religieuze en spirituele stromingen. In dat landschap lijken in het bijzonder evangelische en pinksterkerken een sterke aantrekkingskracht uit te oefenen, onder meer door hun laagdrempelige gemeenschapscultuur, dynamische communicatiestijl en nadruk op persoonlijke beleving. Het IACSSO observeert dat jongeren vaak een actieve rol opnemen binnen de organisaties, bijvoorbeeld door het verrichten van allerlei taken, meehelpen bij het organiseren van de evenementen en het rekruteren van andere jongeren.

Daarnaast stelt het IACSSO vast dat kinderen en jongeren ook kunnen worden geïnteresseerd via spirituele opleidingen en trajecten rond persoonlijke ontwikkeling. Deze trajecten zouden zich kunnen presenteren als wetenschappelijk of psychologisch onderbouwd, zonder dat dit in de praktijk wordt aangetoond, wat aantrekkelijk kan zijn voor jongeren.

Parallel daarmee speelt de online omgeving een steeds grotere rol in de blootstelling van jongeren aan uiteenlopende religieuze, spirituele en esoterische inhoud. Op socialemediakanalen, in het bijzonder op TikTok via de #Occultok of #Witchtok circuleert een brede waaier aan video's en korte fragmenten over esoterische of occulte rituelen en andere spirituele praktijken door spirituele coaches of influencers. Deze content, die vaak esthetisch aantrekkelijk is, lijkt voor bepaalde jongeren aantrekkelijk. De combinatie met algoritmische aanbevelingen maakt dat dergelijke boodschappen zich snel kunnen verspreiden en jongeren binnen korte tijd in contact kunnen brengen met meer diepgaande of radicalere content.

Wat rekrutering betreft, observeert het IACSSO ook bepaalde tendensen. Zoals eerder aangehaald beschikt bijna elke religieuze of spirituele groepering vandaag over een digitale aanwezigheid. Die online poot wordt nadrukkelijk ingezet voor rekrutering. Platforms zoals Instagram, TikTok en, in mindere mate, YouTube worden gebruikt om korte propaganda-filmpjes te verspreiden die jongeren sneller bereiken dan traditionele wervingskanalen. Hoewel digitale rekrutering almaar belangrijker wordt, merkt het IACSSO dat ook offline rekruteringspraktijken blijven toenemen. Op scholen, maar ook via vrijetijdsbesteding zoals sportevenementen wordt nog steeds actief benaderd. Dit gebeurt vaak via laagdrempelige gesprekken, uitnodigingen voor activiteiten of het aanbieden van gratis materiaal of eten.

Het IACSSO observeert een grote toename aan online gemeenschappen die verschillende vormen van geweld normaliseren of verheerlijken. Deze digitale omgevingen variëren sterk in intensiteit, doel en het al dan niet bestaan van een spirituele basis. Deze gemeenschappen lijken een bijzondere aantrekkingskracht te hebben op jongeren die vermoedelijk op zoek zijn naar betekenis en sociale aansluiting.

Een bijkomende zorg zijn de online gemeenschappen die gericht zijn op de idealisatie van eetstoornissen, zelfbeschadiging en zelfmoord. In sommige van deze omgevingen wordt

een spirituele of quasi-religieuze basis gebruikt om schadelijke gedragingen te legitimeren. Zo worden in bepaalde pro-anorexiagemeenschappen concepten gepersonifieerd of zelfs vergoddelijkt, zoals de figuur 'Ana', die anorexia voorstelt. Ook bij dergelijke groepen worden religieuze of spirituele onderbouwingen ingezet om destructieve praktijken te rechtvaardigen. Op dergelijke platformen zijn bovendien uiteenlopende actoren actief die misbruik maken van de kwetsbaarheid van jongeren. Dit gaat van zelfverklaarde 'coaches' die jongeren ondersteunen in het aanhouden van schadelijke gedragingen in ruil voor seksueel expliciet beeldmateriaal tot trolls en leden van extremistische online subculturen, die via deze gemeenschappen toegang proberen te krijgen tot kwetsbare jongeren. De combinatie van psychologische kwetsbaarheid en de normalisering van extreme of destructieve gedragingen vergroot het risico op verdere escalatie en ernstige schade. Daarnaast observeert het IACSSO ook een betrokkenheid van jongeren bij de online subcultuur de 'Manosphere' (zie *supra*).

Evolutie van de organisaties en nieuwe praktijken

Net als de samenlevingen waarin ze zich bewegen, ondergaan religieuze en spirituele organisaties vandaag de dag een diepgaande transformatie, die kan worden onderverdeeld in drie evolutieve en gelijktijdige fasen:

Organisatie 1.0 – Traditionele hiërarchie Historisch gezien waren de organisaties hiërarchisch met een gecentraliseerd leiderschap dat het monopolie op de ideologische interpretatie had. De praktijken en doctrines waren gecodificeerd, net als de overdracht van de overtuigingen. Deze structuur bevorderde de ideologische coherentie, maar kon ook de innovatie en de aanpassing aan de nieuwe sociale contexten beperken.

Organisatie 2.0 – Verbonden spiritualiteit Met de komst van de sociale netwerken worden sommige organisaties minder hiërarchisch en toegankelijker. Dat is het einde van de silocategorisering. De deelnemers kunnen rechtstreeks interageren met de leiders, toegang krijgen tot een groot aanbod aan inhoud en hun eigen spirituele koers varen. Deze fase wordt gekenmerkt door de vermenigvuldiging van ideologische invloeden, waardoor een ideologische mist ontstaat, en de individualisering van de spiritualiteit, waarbij iedereen zijn praktijken kiest en aanpast naargelang van zijn behoeften en overtuigingen. Online platforms en de algoritmes ervan moedigen de viraliteit van de praktijken aan, en dus ook de potentiële uitwassen. Er ontstaan nieuwe financieringsmethoden, met name via cryptomunten of tokens, die het commerciële en speculatieve aspect van bepaalde praktijken kunnen accentueren.

Organisatie 3.0 – Virtuele werelden en metaversum Spiritualiteit strekt zich nu uit tot virtuele en immersieve ruimtes, waaronder het metaversum. In deze omgevingen verandert het leiderschap van een organisatie en wordt het omgevormd tot gepersonaliseerd mentorschap, de ideologieën worden gehybridiseerd, waarbij meerdere tradities en innovatieve inhoud worden gecombineerd, de gemeenschappen kunnen volledig online zijn, losgekoppeld van de fysieke wereld. Deze ontwikkeling bevordert een immersieve spirituele ervaring op maat, maar verhoogt ook de risico's van psychologische invloed, ideologische radicalisering of economische manipulatie. De integratie van digitale technologieën en artificiële intelligentie in deze praktijken biedt ongekende mogelijkheden, maar vereist een verhoogde waakzaamheid, in het bijzonder voor jongeren en kwetsbare groepen.

TOENEMENDE BEZORGDHEID

Artificiële intelligentie (AI): naar nieuwe vormen van sektarische ontsporingen?

Het IACSSO vreest dat de ontwikkeling van AI kan leiden tot nieuwe ontsporingen op het gebied van spiritualiteit. Chatbots en deepfakes zouden immers kunnen worden gebruikt om kwetsbare personen, zoals minderjarigen, te manipuleren, te beïnvloeden of in de greep te houden.

Om de aandacht van de overheden op dit onderwerp te vestigen heeft het IACSSO op 15 september 2025 een aanbeveling gepubliceerd met als titel *“Artificiële intelligentie en levensbeschouwelijke, spirituele, religieuze of zich als dusdanig beschouwende organisaties: naar nieuwe sektarische ontsporingen 3.0?”*¹².

Toenemende inmenging in de staatsstructuren

Een nieuwe tendens zijn religieuze of filosofische groepen die actief trachten politieke besluitvorming te beïnvloeden en andere religieuze of levensbeschouwelijke stromingen te marginaliseren of te onderdrukken om hun maatschappelijke hegemonie te bestendigen. Sektarische uitwassen worden door IACSSO geëvalueerd op basis van de dertien criteria (cfr. pag. 12). De laatste drie criteria betreffen de interactie met de maatschappij en de democratische staatsstructuren. Waar deze criteria minder relevant waren de voorbije decennia, worden zij steeds meer prominent. Er zijn pogingen van religieus geïnspireerde actoren om buitenlandse staten te beïnvloeden of te infiltreren, hetzij via formele, hetzij via informele kanalen. Tot slot is er sprake van strategieën waarbij religieuze groepen hun diaspora trachten te mobiliseren of ideologisch te sturen, vaak met inzet van diplomatieke, culturele of religieuze netwerken.

Deze dynamiek kan worden ingedeeld in drie hoofdcategorieën: religieuze soft power, doctrinaire invloed en politieke instrumentalisering.

Tijdens zijn onderzoeksopdrachten stelt het IACSSO vast dat er internationaal een groeiende tendens bestaat naar religieus nationalisme en een toenemende verweving van religieuze overtuigingen met staatsstructuren. In verschillende landen worden religieuze symbolen, identiteiten en morele kaders actief ingezet binnen politieke besluitvorming, partijvorming en zelfs bestuurs- en militaire praktijken. Deze trend ontwikkelt zich in een globale context van toenemend wantrouwen tegenover de globalisatie, de ‘mainstream’ media en internationale instituties en een zoektocht naar ideologische ankerpunten die nationale homogeniteit moeten benadrukken.

¹² Aanbeveling beschikbaar op <https://www.iacssso.be/aanbeveling250915.pdf>.

Een aantal organisaties waarover het IACSSO meldingen ontving, of die op eigen initiatief werden onderzocht, blijken in het buitenland bewust politieke invloed te zoeken om religieus-geïnspireerde filosofieën ingang te doen vinden binnen regeringskringen. Dit varieert van regeringspartijen die zich identificeren met een specifiek religieus-nationalistisch gedachtegoed en andere religieuze stromingen als bedreigend bestempelen, tot subtiele pogingen van religieuze actoren om toegang te krijgen tot domeinen zoals overheidsbeleid, projecten, subsidies en besluitvormingsprocessen.

Voor de Belgische context geldt dat het IACSSO voorlopig geen concrete bronnen heeft gevonden die aantonen dat gelijkaardige vormen van religieuze infiltratie zich hier op dezelfde schaal of met dezelfde intensiteit voordoen. Dat betekent echter niet dat dergelijke dynamieken afwezig zijn. Toch merkt het centrum op dat diplomatieke kanalen internationaal worden ingezet als verlengstuk van deze beïnvloedingsstrategieën. Een illustratief voorbeeld hiervan is de internationale dag van de yoga . De strategie van sommige organisaties richt zich daarbij niet alleen op beleidsmakers in het buitenland, maar ook op diasporagemeenschappen die verbonden zijn met het land of de ideologie van herkomst. Via culturele evenementen, religieuze netwerken, informele invloedssferen of online platforms kunnen dergelijke organisaties trachten om narratieven te verspreiden of loyaliteiten te versterken.

Hoewel deze vormen van religieuze inmenging vaak subtiel blijven en niet steeds openlijk georganiseerd zijn, beschouwt het IACSSO ze als evoluties die internationale weerklink hebben en potentieel effect kunnen hebben op diaspora en diplomatie. Daarom acht het centrum het noodzakelijk om deze tendensen nauwgezet te monitoren en alert te blijven voor ideologische beïnvloeding die, rechtstreeks of onrechtstreeks, de neutraliteit van staatsstructuren zou kunnen ondermijnen.

Instrumentalisering van de verdediging van de mensenrechten door religieuze of spirituele organisaties en hun lobby's

Het onderzoek van het IACSSO naar organisaties met een levensbeschouwelijk, spiritueel of godsdienstig doel stuit zeer regelmatig op een instrumentalisering van de verdediging van de mensenrechten door religieuze of spirituele organisaties en hun lobby's. Ze gebruiken ze om acties aan te vechten die door de overheden worden ondernomen om misbruiken of uitwassen te voorkomen, die ze ervan beschuldigen 'atheïstisch' te zijn en/of afbreuk te doen aan de vrijheid van godsdienst of overtuiging.

Die instrumentalisering is gebaseerd op ondoorzichtige netwerken waarbij spirituele of religieuze organisaties, verenigingen in het veld, stichtingen, ngo's, denktanks en academische actoren betrokken zijn. Sommige van deze actoren zijn rechtstreeks verbonden aan of worden gefinancierd door specifieke religieuze of spirituele bewegingen; velen zitten in een of andere raad van bestuur om de architectuur ervan te ondersteunen.

Het feit dat er weinig of geen transparantie is over die banden en de financiering ervan kan tot verwarring leiden: gerenommeerde en onafhankelijke actoren op het gebied van mensenrechten kunnen samenwerken met controversiële organisaties, waardoor die laatste een felbegeerde vorm van legitimiteit krijgen. Die dubbelzinnigheid wordt nog

versterkt wanneer ze namen dragen die expliciet verwijzen naar de verdediging van de mensenrechten, de vrijheid van overtuiging of geweten, de klimaatverandering of zelfs de strijd tegen nanoplastics, waardoor de perceptie van het publiek, de overheden en de media wordt vertroebeld.

Die verschillende actoren werken uitgebreid samen, ofwel door informatie uit te wisselen, ofwel door gezamenlijk conferenties te organiseren over de vrijheid van overtuiging, bijvoorbeeld bij de EU, de OVSE, de VN of voor nationale instanties die verantwoordelijk zijn voor de monitoring van de schendingen van de godsdienstvrijheid in de wereld. Ze verspreiden onvermoeibaar hun respectieve publicaties met foto's in verschillende talen en in verschillende media, die zelf verbonden zijn aan spirituele of religieuze organisaties, om hun zichtbaarheid te vergroten.

De actoren in dit netwerk zullen hun inspanningen bundelen en verschillende narratieven en strategieën ontwikkelen:

- de communicatieruimte verzadigen met een manicheïstische retoriek die ze zelf hebben gecreëerd: de *'verdedigers van de godsdienstvrijheid'* ('pro-cult') tegenover de *'critici van de godsdienstvrijheid'* ('anti-cult') rond het onderwerp van mentale manipulatie dat niet zou bestaan.

De *'critici van de godsdienstvrijheid'* – waaronder de overheden die belast zijn met de bestrijding van sektarische uitwassen – worden systematisch in diskrediet gebracht en ervan beschuldigd om niet onpartijdig te zijn en de vrijheid van overtuiging te schenden – Frankrijk wordt vaak genoemd –, autoritaire regimes zoals Rusland of de Chinese Communistische Partij te steunen, of meer recent te behoren tot *'een terroristisch internationaal anti-cultnetwerk dat verantwoordelijk is voor misdaden tegen de menselijkheid'*;

- de beschuldigingen van uitwassen door voormalige leden, verenigingen, universitaire studies en officiële verslagen van overheden aanvechten, tegenspreken en in diskrediet brengen;
- de onpartijdigheid van de overheidsactoren die verantwoordelijk zijn voor het verstrekken van informatie en/of het bestrijden van sektarische uitwassen, in twijfel trekken en de staten die maatregelen hebben genomen om deze uitwassen te bestrijden ervan beschuldigen systematisch en ernstig afbreuk te doen aan de mensenrechten door de stigmatisering, de discriminatie en de illegale inmenging in de autonomie van religieuze organisaties;
- de steun verwerven van staten of staatsorganen die hun visie op de samenleving of godsdienstvrijheid delen¹³.

Het risico dat deze constellatie van spirituele of religieuze organisaties, verenigingen in het veld, stichtingen, ngo's, denktanks en academische actoren zelf – gedeeltelijk of geheel – wordt geïnstrumentaliseerd door een of meer staten, kan niet worden uitgesloten. Een dergelijke instrumentalisering kan gericht zijn op destabilisatie, maatschappelijke polarisatie of strategische invloed in een derde land of een regio.

¹³ Visie dat religieuze organisaties de grootst mogelijke vrijheid moeten genieten om zich autonoom te organiseren en vrij te functioneren, zonder inmenging van de staat.

Dit soort dynamiek maakt deel uit van ‘cognitieve oorlogsvoering’ (cognitive warfare), waaronder alle acties worden verstaan die ertoe dienen de percepties, overtuigingen en het gedrag van bevolkingen te beïnvloeden, te sturen of te manipuleren voor politieke, ideologische of geostrategische doeleinden. In die context kan het gebruik van argumenten met betrekking tot de fundamentele rechten, de vrijheid van overtuiging of de bescherming van religieuze of spirituele minderheden een bijzonder gevoelige hefboom zijn, omdat die raakt aan waarden die centraal staan in democratische samenlevingen.

Dit soort strategie kan niet alleen worden toegepast door derde staten die invloed willen uitoefenen maar ook door religieuze of spirituele organisaties die overheden die hen ongunstig gezind zijn willen verzwakken of in diskrediet willen brengen, in het bijzonder door narratieven over vervolging of schending van de fundamentele vrijheden te voeden.

Bovendien vergroot de ontwikkeling van digitale technologieën en artificiële intelligentie de mogelijkheden om deze boodschappen te verspreiden, te versterken en doelgerichter te maken aanzienlijk. AI-tools maken de snelle productie van overtuigende inhoud, de personalisering van de boodschappen op basis van psychologische profielen en de creatie van gecoördineerde campagnes die de dynamiek van polarisatie kunnen intensiveren, mogelijk.

In het licht van deze elementen roept het IACSSO op tot een verhoogde waakzaamheid ten aanzien van de risico's van ‘cognitieve oorlogsvoering’.

PUBLICATIES

BEZOEK DE BIBLIOTHEEK

- De bibliotheek is open van 9u tot 17u van maandag tot en met donderdag en vrijdag van 9u tot 16u.
- Enkel op afspraak via +322 / 504.91.73 of info@iacso.be.
- Perfect voor onderzoeksprojecten en papers.